

неуспішності в контексті різних факторів та підходів дозволяє розглядати її більш комплексно та знаходити більш ефективні шляхи попередження та вирішення.

Список використаних джерел:

1. Журавльова Л. С. Порушення психомовленнєвого розвитку як причина труднощів навчання й неуспішності молодших школярів. Педагогіка здоров'я (Харків, 18-19 травня 2018 р.). ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2018. С. 681–685.
2. Капська А. Й. Соціальна робота: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
3. Прохоренко Л. І. Дитина із труднощами у навчанні. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 48 с.
4. Степанов О. М. Педагогічна психологія: навч. посібник К.: Академвидав, 2011. 414 с.
5. Тихонова К. Труднощі навчання: дислексія, дисграфія, диспраксія, дискалькулія. К.: вид-во «Кенгуру», 2020. 152 с.

КОНДРАШОВА Валентина,

*здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр»
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

Науковий керівник: КУЛІМОВА Юлія,

*кандидатка педагогічних наук, асистентка кафедри
початкової освіти Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ГОЛОВНІ МАРКЕРИ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства зросла увага психолого-педагогічної науки до проблеми соціальної компетентності особистості

як передумови успішного самоствердження і ефективної взаємодії з оточуючим світом. Тому проблема соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку, будучи певною мірою теоретично та методологічно розробленою, усе ж таки залишається малодослідженою.

Проблемою формування соціальної компетентності дітей та молоді займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці: В. Слот, Х. Спанярд, Т. Поніманська, О. Кононко, М. Гончарова-Горянська, О. Михайлова та ін. Це питання піднімалося у дослідженнях з психології, філософії, педагогіки, соціології, де вченими вивчалися різні аспекти, які входять в основу соціальної компетентності: соціалізація особистості (І. Рогальська-Яблонська, Т. Кравченко, І. Бех, А. Капська, А. Мудрик) соціальну активність – О. Киричук, Н. Пономарчук; соціальну адаптацію: О. Литовченко, Т. Ушакова.

У науковому обігу поняття «соціальна компетентність» активно досліджувалося з кінця ХХ століття. Завдяки науково-педагогічним розвідкам вчених вивчення проблеми формування соціальної компетентності виокремлюється в окремий науковий напрям та вивчається науковцями починаючи від дошкільного і до похилого віку.

Міжнародна комісія ради Європи пропонує таке визначення поняття: «компетентність – це здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби і виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних ставлень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та умінь.

На слушну думку Т. Докторовича соціальна компетентність – це складне переплетіння умінь, знань та дій, орієнтованих та організованих у відповідності до оточуючої соціальної реальності, які відкривають та забезпечують можливість самореалізації у заданій системі [1].

В науковій думці вітчизняних науковців також побутує думка, що соціальна компетентність залежить від соціальної адаптації, а саме на рівні емоційного

досвіду або інтелекту. Особистість розуміє потреби партнерів, відчуває їх та за їхньою допомогою досягає поставлених цілей у контексті соціальних взаємостосунків [2].

На думку М. Докторович наукова категорія «соціальна компетентність» – це набута здатність особистості гнучко орієнтуватися в постійно мінливих соціальних умовах та ефективно взаємодіяти з соціальним середовищем [1, с. 25]. Дослідниця виділяє 4 компоненти у структурі соціальної компетентності: когнітивно-ціннісний, емоційно-мотиваційний, інтерактивно-комунікативний, поведінково-діяльнісний:

1) когнітивно-ціннісний – характеризується наявністю знань, соціальних уявлень, системи цінностей особистості, розуміння соціальної дійсності;

2) емоційно-мотиваційний – передбачає емоційне ставлення до соціуму та мотивами діяльності (основну роль відіграють мотиви, їх сформованість; розвиток соціально ціннісних та особистісно значущих мотивів);

3) інтерактивно-комунікативний – відбувається здійснення продуктивної комунікації з індивідами та групами; виконання різних ролей комунікації;

4) поведінково-діяльнісний – представлений мірою ціннісного ставлення до соціуму через поведінку та діяльність [1, с. 8].

У дослідженні Т. Поніманської соціальну компетентність дітей охарактеризовано за такими складниками:

– пізнавальний компонент – рівень і зміст знань про людину (поінформованість);

– ціннісний компонент – ставлення до людини як до найвищої цінності, повага до життя та діяльності, гідності кожної людини (гуманність);

– емоційний компонент – інтерес до людей, бажання спілкуватися з ними, пізнавати їх, прагнення бути схваленим іншими людьми, уміння співчувати, співпрацювати, розуміти емоції та почуття інших і керувати своїми почуттями у процесі спілкування (чуйність);

– оцінний компонент – уміння об’єктивно оцінювати вчинки людей та їхні взаємини, бути толерантним, справедливо ставитися до людей (справедливість);

– поведінковий компонент – оволодіння етичними еталонами поведінки та спільної з іншими діяльності, уміння пропонувати, надавати і приймати допомогу, здійснювати моральні вчинки з власного бажання, уміння спілкуватися (моральна активність) [3, с. 4].

Провівши аналіз наукових праць вітчизняних дослідників, ми дійшли висновку, що соціальна компетентність – це складне інтегративне утворення, яке включає в себе процес адаптації та соціалізації особистості, набуття особистістю знань, умінь, навичок, правил поведінки, поводження в соціальному світі.

Список використаних джерел:

1. Докторович М. Соціальна компетентність як наукова проблема. Психологія, 2009. № 3. С. 144–147.
2. Зарубінська І. Б. Теоретико-методичні основи формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів економічного профілю: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2011. 39 с.
3. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2006. 456 с.